

Aanpak: Voorwaardelijke Interventie Gezinnen

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- Bureau Jeugdzorg
- Politie
- Reclassering Nederland

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

Voorwaardelijke Interventie in Gezinnen (VIG) is een vorm van hulpverlening waarbij multiprobleemgezinnen gezinscoaching krijgen met de inzet van drang & dwang. VIG start als de reguliere hulpverlening geen effect meer heeft. De aanpak is gericht op het creëren van een veilige woon- en leefomgeving voor kinderen.

Belangrijk in de VIG-aanpak is dat niet de cliënt centraal staat, maar het probleem. Drang & dwang wordt ingezet om bij de gezinnen binnen te komen. In tegenstelling tot reguliere hulpverlening hoeft de cliënt dus niet gemotiveerd te zijn om mee te werken.

Elk gezinslid krijgt SMART-doelen om alle problemen binnen het gezin aan te pakken. Van het saneren van schulden en het oplossen van opvoedkundige problemen tot aan het beperken van overlast en het opknappen van de woning. Ouders krijgen zo een nieuwe kans om de verantwoordelijkheid te dragen voor de opvoeding van hun kinderen.

De Voorwaardelijke Interventie Gezinnen is een pilot die eind 2011 is gestart en waaraan op dit moment ongeveer 8 gezinnen deelnemen.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft 'Voorwaardelijke Interventie Gezinnen' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat het gaat om multi-probleemgezinnen waarbij criminaliteit dan wel (on)veiligheid een rol speelt. Eén netwerkpartner geeft een veel bredere omschrijving.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente weet in welke wijken deze gezinnen zich met name bevinden en om hoeveel gezinnen het ongeveer gaat.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ Het Veiligheidshuis, waarin meerdere partijen zoals politie, reclassering, BJZ, GGZ, justitie en gemeente samenwerken, fungeert als belangrijkste aanmeldpunt.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ De netwerkpartners die het meest aanmelden zijn de organisaties die deelnemen aan het Veiligheidshuis.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ Een van de doelen van de aanpak is dat ouders weer verantwoordelijkheid leren nemen, bijvoorbeeld voor het opvoeden van hun kinderen. Gezien de karakteristiek van de gezinnen die voor deze aanpak in aanmerking komen, neemt de gezinscoach eerst de regie van het gezin helemaal over. Als het gezin daar klaar voor is, wordt deze langzaam teruggegeven.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	✓ De aanpak richt zich niet alleen op het gezin maar ook op de sociale omgeving van het gezin.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	Binnen deze aanpak staat niet de cliënt centraal maar het probleem. Dwang en drang wordt ingezet om bij deze gezinnen binnen te komen. De cliënt hoeft dus niet gemotiveerd te zijn om mee te werken.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ De Amaryllisgroep – waarin gemeente en instellingen gezamenlijk optrekken – heeft in 2010 een gezamenlijke visie opgeleverd op het Welzijn Nieuwe Stijl (het Amaryllisconcept) waarvan de aanpak van gezinnen met complexe hulpvragen deel van uitmaakt. In 2012 is hierop een aanvulling vanuit de praktijk gekomen.</p> <p>✓ Als gezamenlijke doelen benoemen alle ondervraagde netwerkpartners het reduceren van criminaliteit en overlast en kans bieden aan betrokkenen, waaronder de kinderen in deze gezinnen.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ Op casusniveau wordt na afronding een eindrapportage opgeleverd die zicht geeft op de behaalde doelen. Met behulp van de netwerkpartners beziet de gemeente op dit moment of deze aanpak geïntegreerd kan worden in de aanpak Interventieteam Gezinnen.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	<p>✓ De gezinscoach heeft in het gezin de centrale rol. De persoon inventariseert wat er moet gebeuren, maakt een analyse, vertaalt deze in afspraken en legt de afspraken vast. De gezinscoach gaat zelf aan de slag in het gezin.</p>
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	<p>✗ De doorzettingsmacht van de regisseur is niet expliciet geregeld. In het projectplan VIG staat wel dat sturing op en de afstemming van de benodigde inzet vanuit de gezinscoach plaatsvindt, maar daarbij staat niet welke bevoegdheden de gezinscoach daarvoor heeft.</p>
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	<p>✓ Er is een profielomschrijving van de gezinscoach en er zijn afspraken gemaakt over de caseload van de gezinscoach. Alhoewel twee van de drie ondervraagde netwerkpartners aangeven dat er geen caseload afspraken zijn gemaakt.</p>
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	<p>✓ Alle ondervraagden geven aan dat er wordt gewerkt met één plan voor het hele gezin. In het projectplan VIG staat ook dat dit plan leidend is, maar één netwerkpartner geeft aan dat dit niet zo is.</p>
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	<p>✓ In deze aanpak worden alle problemen van het gezin aangepakt op alle leefgebieden.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ Bij deze aanpak is de gezinscoach, zeker tijdens de eerste periode, iedere dag fysiek in het gezin aanwezig.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✓ Door het inzetten van dwang en drang speelt motivatie van het gezin om mee te werken een ondergeschikte rol. LET OP: Wat opvalt is dat één van de ondervraagde netwerkpartners aangeeft dat de aanpak wordt afgesloten als het gezin niet meer wil meewerken of niet openstaat voor hulpverlening.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente voert regie en financiert de aanpak.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✓ Als problemen in de samenwerking op uitvoerend niveau niet opgelost kunnen worden, worden deze voorgelegd aan de opdrachtgever (SZW gemeente) die organisaties op beleidsniveau kan aanspreken.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✓ Hier worden met name de partijen genoemd die samenwerken in het Veiligheidshuis. Daarnaast spelen ook sociale zaken van de gemeente, woningbouw en leerplicht een rol.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ Er zijn geen samenwerkingsafspraken schriftelijk vastgelegd. In het projectplan VIG wordt wel aangegeven dat het zinvol is om samenwerkingsafspraken vast te leggen in een contract of convenant.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✗ Tussen de ondervraagden bestaat geen overeenstemming of medewerkers van de netwerkpartners deze bevoegdheid hebben. Het projectplan VIG geeft aan dat het van belang is om ervoor zorg te dragen dat samenwerkingsafspraken goed doorvertaald worden naar het uitvoeringsniveau van de verschillende organisaties.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ Alle ondervraagden geven aan dat er afspraken zijn over het delen van informatie. Daarbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat we deze niet hebben gezien.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	✓ Het VIG-traject duurt normaal gesproken een half jaar. Als daartoe reden is kan deze termijn verlengd worden met maximaal zes maanden.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	✗ Er zijn geen afspraken gemaakt om te voorkomen dat deze kwetsbare gezinnen moeten wachten op de benodigde zorg en ondersteuning. Alleen één netwerkpartner geeft aan dat deze gezinnen voorrang krijgen. De twee andere ondervraagde netwerkpartners geven aan dat zorg soms stagneert omdat er langs elkaar heen wordt gewerkt ofwel dat er vanuit de eigen organisatie (belangen) en niet vanuit een gezamenlijke visie wordt gewerkt.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✗ De gemeente geeft aan dat deze afspraken er wel zijn en de drie ondervraagde netwerkpartners zeggen dat dat niet het geval is. Wel worden vervolgspraken gemaakt met andere instanties als dat nodig is, waarbij het uitgangspunt 'warme overdracht' is.